

Imperatiu

És ben sabut que les frases d'imperatiu tenen tendència a esdevenir exclamatives o interjeccionals, com a conseqüència lògica de l'èmfasi especial amb què és propi o, si més no, freqüent de donar una ordre. Es clar, com més accentuada sigui aquesta èmfasi, més valor exclamatiu adquireix la frase imperativa, que hem d'escriure, aleshores, amb el signe d'admiració. Així, no diríem que tingui el més mínim valor exclamatiu una frase com *Vine quan puguis*, però potser ja ho podríem dir de *Vine ara mateix!* I frases com *Alça!*, *Calla!*, *Fuig!* o *Té!* es pot dir que ja han esdevingut autèntiques interjeccions en aquells casos en què amb aquestes frases no diem a algú que alci res, que calli, que fugi o que agafi una cosa que li oferim, sinó que expressem la nostra sorpresa, admiració o estupefacció.

Aquest valor més o menys exclamatiu o interjeccional que arriben a adquirir les frases d'imperatiu, fa que el verb pugui tenir un tractament sintàctic excepcional, que es manifesta especialment en els verbs transitius, els quals poden ésser usats aleshores sense la normalment necessària companyia d'un complement directe. N'hem parlat més d'un cop, d'aquesta necessitat sintàctica, especialment comparant el complement directe amb el subjecte, que pot ésser sempre sobrentès. Però cal veure que sempre hi ha casos

especials. Així, no concixent-se cap ús intransitiu del verb *portar*, per exemple, aquest verb s'ha d'usar necessàriament amb un complement directe, sia representat per un grup nominal, *Portava les claus*, sia per un pronom, *Les portava*, el que no podem fer és dir simplement *Portava*, sense cap complement. En canvi, aquest ús nu del verb *portar* és possible en frases d'imperatiu: *Porta!* Anàlogament, diem *Agafa!*, *Aguàmia!*, *Encèn!*, *Apaga!*, *Deixa!*, *Aprèn!*, *apreneu!*, *Mani!*, etc., frases constituïdes merament per formes verbals de verbs que solen exigir la companyia d'un complement directe. Així mateix, un verb com *anar*, que normalment necessita un reforç pronominal, *anar-se'n*, o un complement de lloc, *anar-hi*, etc., s'usa nu, en l'imperatiu, amb una gran diversitat de valors i matisos: *Vés, home, vés!*, *Anem, Saura, dormiu-hi, preneu consell del capçal!* (Ruyra, *Rem*), *Notem, encara: Faci, faci!* (indicant disposició a esperar-se), *Mira!* (expressant resignació), etc.

Albert Jané